

"EDINOST"

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 8. uri jutraj.
 "Edinost" stane:
 za vse leto gl. 6.—; avst. 9.— gl.
 za polu leta 3.—; 4.50
 za četrt leta 1.50; 2.25
 Z "Novičarjem" red:
 za vse leto gl. 3.50
 " pol leta " 1.75
 " četrt " " 1.75
 Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 6 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov. — "Novičar" pa po 2 nov.

EDINOST

Oglas in oznanila se računajo po 8 nov. vsaka v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
 Poslana, javna sahvala, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu Piasza Caserma št. 2. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnništvo Piasza Caserma št. 2. Odprte reklamacije o proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

v ediciji je moč

Svarilo.

Ker čujemo z raznih strani, da obletavajo naše volilce pripadniki obeh italijanskih strank, proseč jih, da podpišejo dotične njih volilne proglašne, opozarjamo vse Tržaške Slovence, da ne storijo nikakega obveznega koraka v tem obziru, **ako se niso popred sporazumeli s političnim društvom "Edinost"**.

Naš sedanjí preresni položaj zahteva, da se vsak pošten narodnjak podvrže brez-pogojno narodni disciplini, kakor to delajo naši someščani druge narodnosti, ne gledé na to, ali pripadajo tej ali onej stranki. Saj vedo dobro vsi tisti, ki potrebujejo naših glasov, da obstoji tu politično društvo "Edinost", katero je poklicani zastopnik našega življa. Le s tem mora računati vsakdo, ki pošteno misli z nami. Ako kdo lovi posamičnike, a pri tem prezira naše politično društvo, je gotovo, da goji nam neprijazne in zavratne namene. Pozor torej slovanski volilci!

Razmere v Istri.

III.

Govoreč o nevsedečem sedanjem položaju našem naglašá g. člankar — in mi smo mu hvaležni na tem —, da mu ni na kraj pameti podtikati krivdo političnemu društvu "Edinost" ali njega glasilu istega imena, pristavlja pa vendar, da stvari stoji tako, odkar je politično društvo stopilo "na čisto novo stališče". Na prvi pogled je jasno, da je ta poslednja trditev v nekakem protislovju s prvo. Najprvo pravi, da "Edinost" ni kriva, potem pa: da je današnje stanje nastalo, ko smo mi stopili na "čisto novo stališče". Torej "Edinost" ni kriva — in vendar je kriva!

Tu moramo deloma pripoznavati, deloma ugovarjati. Pripoznavamo, da stojimo glede na sistem — in ta je v svojem bistvu isti, kakor je bil v Dolenčevi dobi — na drugem stališču, nego so stali naši vodje takrat; odločno

PODLISTEK.

Sobotno pismo.

Pretekli teden je bil zú-me nenavadno rodovitno, — nabral sem se jih kot berač — — —; in čeravno imamo v naravi sušo, v politiki (pri nas na Kranjskem namreč!) pa — "slano", godi se mi vendar kot "kramarju na sejmu": vsega imam "na izber", in ne spravi me v zadrego živ kret, a tudi Vi ne, gospod urednik!

Nekdanji železni kancelar Bismarck, in sedanji "Brummbar", zarohnel je včasí "Blut und Eisen!" — in s sabljo je zapropotal; zdaj na svoje stara leta pa le še "rené", da je ta svet: "voll Heuchelei und Gauckelspiel"! Kdo bi mu ne verjel, in ne dal "absolutorija"? Obžalujem le to, da nimamo Slovenci vsaj polovice tacega Bismarcka; potrebovali bi ga, Vam pravim, zdaj na Kranjskem mi "politični razposajenci"!

O Bismarku imam jaz svoje nazore, nič manj pa tudi o — združeni opoziciji hrvatski; a povem Vam, da bi jih zastonj priporočal nam Slovencem kranjskim (ali

zanikati pa moramo trditev, da bi bili mi zakrivili, da "stvari tako stoji".

Svoje stališče nasproti sistemu smo premenili, to je res — ali mi ga nismo spremenili lehkomišljeno svojevoljno, ampak v to so nas prisilila žalostna izkustva. Z elementarno silo prodrše prepričanje, da tudi skromnost in ponižnost naša, sezajoča makari do skrajne meje, ne pridobi nikdar naklonjenosti se strani sedanjega sistema, — to pa jedino zato, ker sistem tega noče —, primoralo nas je, postaviti se na drugo stališče. In mi niti stojemo v zlo sistemu, ako mu ne ugaja to "čisto novo stališče", ali oporekati moramo kar najodločneje menjenju, da je v tem premenjenem stališču pravoveljavni razlog, da so se v taboru g. člankarja in njegovih somišljenikov našli "nezadovoljniki". Temu taboru pač ni potreba, še manje pa dolžnost, braniti sistem pred mlajšimi elementi, ki "so se vrgli v vrtinec radikalizma". Očitnje radikalizma je povsem neosnovano, ker so naše zahteve iste, kakoršne so bile zahteve voditeljev v Dolenčevi dobi; razložek je le ta, da smo zapustili taktiko tedanje dobe, ker smo se prepričali, da s to taktiko ne uveljavimo nikdar svojih zahtev. Saj se tudi bolnik, čuteč, da slabo leži na levi plati, dá zabrniti na desno plat. In recimo, da so res nekoliko narasle naše zahteve. Je-li to morda znak "radikalizma"? Kakor otrok polagoma doraste do mladeniča, kakor bi bilo brezmiselno, ako bi hoteli mladeniču nadeti tiste hlače, koje je nosil 5-letni paglavček, tako dozoreva tudi narod in raste z napredujočim časom. A z njim rastejo njegove potrebe. To je naravni tek stvarij, katerega niso mogli zadržati "mlajši elementi, ki so se vrgli v vrtinec radikalizma", kakor bi ga ne bili mogli prepričati starejši in mirnejši elementi iz prejšnje dobe.

Na to stran so torej neosnovana in nekako prisiljena vsa očitanja.

Svoje stališče smo res premenili glede na sistem — ker smo morali —, ali

"planinskim Hrvatom", kakor pravijo po nekod, da smo!), — v izgled, namreč: Bismarcka in pa združene Hrvate, ker zadnji teden, ki je minul in pa tekoči, ki se je pričel, sta me poučila, da Slovenci tu doma niti sami sebi in drug družemu ne privoščimo čobrot, nego le — škodo, če prilika tako nanóse! O tem imam jaz sicer tudi svoje nazore, danes pa poleg teh tudi — prepričanje.

To mi je pa dalo zadnje romanje Kranjcev v — Rim!

Jaz v Rimu še nisem bil, pa utis, ki ga je na me napravilo te dni pripovedanje mojega prijatelja o njem in pa o tem potovanju, vzelo mi je še to veselje do njega, kar sem ga imel. Vozili so se srečno, pripeljali so se tudi srečno tja in več ali manj tudi zdravi, a izstopivšim iz železničnih voz v Rimu, pokazala se jim je prav — ostudna prevara: prireditelji vlaka jim niso preskrbeli ni laškega "drobiža" za avstr. naš denar, niti jim skrbeli za vodnika in tolmača v Rimu, s katerim bi jim bilo moč v gostilnah okrepčati se, nego glavni "prireditelj" pustil jih je na cedilu, da se niso vedeli tamkaj v tujini kam de-

odločno in svečano protestujemo proti podtikanju, kakor da smo premenili svoje stališče glede na versko mišljenje in čutstvovanje. Kakor je bil naš list v tem pogledu konservativen za Dolenčev dobo, tako konservativni smo tudi mi nepremično, spremenili pa so se — drugi. Mi spoštujemo prečastito duhovščino, kakor so jo spoštovali nekdanj; mi jo cenimo kot najvažnejši činitelj v življenju narodovem, kakor so jo cenili nekdanj; nam so vera in verska čutstva svetinja, kakor so bila nekdanjim voditeljem. Ali časi so se močno premenili, kar je čisto prezri g. člankar: za dobo Dolenčev dobi se ni bilo naukov, da je narodnost poganski izrodek; v onej dobi nise hoteli uveljaviti dogmo, da duhovnik ne bodi odločen narodnjak; takrat se narodna društva niso ovajala kot nevarna državi in veri; takrat nam je bilo še popolnoma neznano, da je vsako bralno društvo panslavistiško gnezdo itd. itd. Vse to je prezri gosp. člankar. Naši nazori o prečastiti duhovščini in o verskem čutstvu ostali so isti; če smo se pa uprli naukom, kateri ne morejo ni za las koristiti verski stvari, pač pa ogromno škodovati narodni stvari, storili smo le svojo — narodno dolžnost. Nekdanjim voditeljem ste napisali spridevalo, da so bili konservativni, ali kolikor smo poznali in deloma še poznamo te voditelje, smemo reči, da tiste mej njimi, ki so se že preselili v večnost, bi zastonj iskali v taboru prečastitega g. dra. Mahniča, da so še živi, kakor faktično ne stoji v tem taboru tisti, ki še žive.

Zadovoljstvom jemljemo na znanje, da se gospóda hočete tudi v bodoče boriti za narod naš — in nič ne de, ako ne pod praporom naših načel — ter hočete stati na "prvih šancah": uverjeni bodite, da bodedo hvaležno beležili vsako vašo pridobitev za ubogi narod naš.

"Najlepše bi pač bilo, da se složimo. A to ne na podlagi ničevega kompromisa, pač pa na podlagi jednotnih načel. To so za nas katoliška, narodna načela. Sledečo

jati. Poleg vsega tega "romanja" pa jim je bilo plačati ne le prvotno — "sumo" za vožnjo, nego še precej po vrhu! Jaz sicer ne vem, kako so si ti naši dobri Slovenci pomogli v tej prevari in stiski, vem pač le to, da se je jeden Ljubljčanov takoj drugi dan vrnil domov in da so ostali sicer videli sv. Očeta, a se je delalo z njimi le kot s "stafažo", mej tem ko so vsi drugi potniki imeli prednost in — nikakega spomina na prevaro! Izvestno pa so dobili glede prireditelja vlaka prepričanje in nazore, kakršnih poprej izvestno niso imeli. To pač ni lepo.

Vse drugačen utis napravil je ná-me naš deželni zbor, ki se je sešel 20. t. m. — Če tudi morda mislite gospod nrednik, da Vam imam že sedaj kaj posebno zanimivega o njem poročati, Vam vendar takoj povem, da ste bili stoprav dve seji, da so bili navzoči vsi nemški in nemškutarski poslanci, pa tudi slovenski vseh — skupin. O debatah sedaj ni še govora, o živahnih in torej zanimivih pa že celó ne, a prideje na vrsto, — in tedaj Vam sporočim obširneje o njih in pa o — predmetih, ki jih bodo provzročili. Naj so si

pa pripoznate i vi: 1. Vsa kemu svoje. Vsled tega je poklicana cerkev in njeni organi, da konstatujejo, je li vera v nevarnosti, je li vera "na dnevnem rodu", je li potreba vere nujna ali ne — ne vi. Vaša bi bila naloga skrbeti za sredstva, delati v prosep narodne borbe. Mi pripoznamo delovanje naših poslancev v državnem zboru, čislamo ju visoko, dopada nam se govorg. Spinčića o šolskih naših razmerah (slika dovršena), hvallimo dr. Laginje govorg o naših razmerah v Istri. Samo naj rečeta, da hočeta stati na katoliško-narodnih načelih vselej. Nam ni do tega, da vstopita v Hohenwartov klub — in policitis libertas — rekél je "Primorski list"! Skličíte shod — pa ne v nedeljo, kakor je slaba navada — pogovorimo se, podajmo si bratski roke na podlagi večnopravnih načel. Pozabimo dosedanje prakse: "Nova sint omnia", novo delo, novi trudi, a za njimi pridejo gotovo tudi — novi vspehi."

Lope besede to, katere ste napisali; žal, da je praksa v najnoveji dobi neko eruditostjo nasprotovala tem lepim besedam. Ali proč z rekriminacijami!

V političnih borbah pade tu pa tam marsikaka ostrá beseda, ali v tem pogledu se je grešilo morda v vašem taboru veliko več nego v našem. Pustite vendar enkrat na strani tiste fraze o radikalizmu, o absolutni narodnosti, o framasonih itd.! Vedite, da taka očitanja zbedejo do dna duše, ako so neosnovana. In da so neosnovana, pravi nam okolnost, da imamo lepo število duhovnikov istrskih v našem taboru.

Ne žigosajte vsacega takoj z brezvercem, ako tu pa tam kako trpkó reče, ne o duhovniku oznanjevalcu Kristove vere, ampak o duhovniku-politiku, duhovniku poslancu. Saj pravite sami: in policitis libertas. Vi sami nam pripisujete nalogo skrbeti za sredstva, delati v prosep narodne borbe; pustite nam torej, da smemo svobodno soditi o delovanju naših mož v političkem življenju ne glede na to, da je morda dotičnik slučajno du-

že burne ali mirne, izvedeli bodete o njih in pa o tem, kako bode pri naših poslancih "pajdaštvo"! . . .

Nič manj pa nismo radovedni mi na vaše volilne rezultate, kajti pri vas bila bi brezdvomno dobra žola baš v tem času za obilo tistih naših mož, ki jim ni znana ni politične šole — teorija, pa tudi ne — praksa, katerim pa bi ne škodovala, če bi se je bolj učili; izvestno bi dobili potem primernejše nazore o marsičem, za kar so zdaj še — premladi.

O vsem tem "teoretičnem" kakor "praktičnem" — življenji pa drugo pot, če me kak "birošef" "novae editionis" ne vjame v svojo mrežo in ne odvéde med Culukafre!

Vaš

Ljubljanski pohajkovelec.

Pristavek uredništva:
 Mi ne bi bili objavili teh opazek, da niso nekateri romarji, vračajoči se iz Rima, v Trstu osebno naglašali vse te nedostatke. Z druge strani nam je pa dolžnost naglašati, kar piše v tej zadevi veleč. g. Ignacij Žitnik: da Slovenci zato niso dobili posebne avdijencije, ker je prepozno došlo naznanilo o njih prihodu. Če pa je bilo malo nereda, krivi so bili na tem le — reditelji.

hovnik! Ne iščite brezvercev tam, kjer jih ni! —

Mi smo pripravljene vsak trenotek seči Vam v bratsko roko in ne prihaja nam na misel, da bi Vam hoteli kratiti vpliv, kateri Vam gre že z bok svetega poklica Vašega — ali to Vas prosimo pri poznanem rodoljubju Vašem, da širite tudi Vi mej narodom zavest, da je osiguranje narodne bodočnosti naše ideal, po katerem moramo stremiti vsi, ne pa napotje našemu izvoličanju!

In če storite tako, veselili se bomo v bratski slogi — novih uspehov.

Predno zaključimo, le še to: „Slabo navado“, sklicevati shode ob nedeljah. podedovali smo — iz Dolenčeve dobe. A tudi v tem pogledu ni zadržka, da ne bi se vstreglo Vaši želji.

Naše srednješolske razmere.

(Govoril posl. V. Spinčić v 195. sej državnega zbora dne 4. februarja 1893.)

(Konec.)

Prestopim naj k drugemu delu svoje resolucije gledè prevelike in neopravičene strogosti, s katero se na sedanjih srednjih šolah postopa zoper Neslovane.

V Trstu osnoval je pokojni veliki škof Dobrila deški seminar, v kateri pa morejo biti sprejeti samo dijaki, ki so zvršili prvo šolo. Primeri se, da prosijo vzprijema dijaki iz vzhodne Istre, ki so dovršili prvo leto na hrvaški gimnaziji na Reki; vzprejem se jim obljudi, če stopijo v drugi razred tržaške gimnazije. Prej se je še malce ozira jemalo na jezik teh dijakov; zadnja leta pa je to popolnoma ponehalo; dijaki se izprašujejo v nemškem jeziku, kakor da so Nemci (Čujte! Mej somišljeniki) in ker ne znajo toliko nemščine, propadejo pri izpitu in ne morejo nadaljevati nauk. Zdi se mi, da se to godi namenoma, da bi hrvaški otroci sploh ne mogli obiskovati srednjih šol (Posl. Biankini: To je svrha!), kar jim je že itak dosti težko radi visoke šolnine in njihove revščine.

Še večja in še manj opravičena strogost vlada na goriški gimnaziji. To šolo obiskuje na leto nad 400 učencev, mej katerimi je kakih 50 ali 60 Nemcev, ostalih pa je jedna polovica Slovencev, druga polovica Italijanov. V šolskem letu 1890/91 upisalo se je na to gimnazijo 418 učencev, mej letom pa jih je moralo izstopiti 37. Koncem leta izkazan je bil pri 82 dijakih slab uspeh (Čujte! mej somišljeniki), 11 pa jih je bilo zavrženih za dva meseca. To je več kot 30 odstotkov. (Posl. Biankini: Za to je zahvaliti nemški jezik.) V šolskem letu 1891/92. torej lani, je bilo 450 dijakov upisanih; mej letom je moralo izstopiti 44 dijakov, 77 dijakov je slabo uspelo, torej zopet 30 odstotkov. Še slabši je uspeh pri maturi. V šolskem l. 1889/90 je od 31 kandidatov bilo 9 zavrženih (Posl. Biankini: To je grozno!) v šolskem letu 1890/91 od 23 kandidatov pet in jeden je moral odstopiti; v šolskem letu 1891/92, pri zadnji maturi, so od 27 kandidatov propadli trije, osem pa jih je odstopilo iz strahu ali radi groženj.

To vendar niso normalne razmere, kajti na gimnazijah, urejenih normalno, propade povprečno 10 do 12 odstotkov dijakov, pri maturi pa komaj jeden odstotek in to slednje je tudi povsem naravno. Če je dijak prišel do osmega razreda, mora tudi maturo dobro prebiti, ker se tam ne izprašuje drugega nič kakor to, kar se je dijak v prejšnjih razredih učil.

Vzrokov teh nepopolnih uspehov ne maram iznašati, ker bi se moral dotakniti osebnostij, opozarjam pa na to visoko naučno upravo in dostavljam, da vzrokov ni iskati pri dijakih, niti pri italijanskih, niti pri slovenskih, kajti dijaki so nadarjeni in se radi uče.

Omenjam dalje, da se s tako strogostjo postopa zlasti zoper Slovence in je tudi najhuje zadeno, ker sta italijanskim

dijakom še odprti italijanski gimnaziji v Kopru in v Trstu. Končno pa omenjam še, da se kot vzrok strogosti na goriški gimnaziji splošno to navaja, da se hoče na ta način zmanjšati število slovenskih dijakov, da bi pozneje ne bili na poti ljudem iz drugih kronovin in druge narodnosti.

To ni drugega nič, kakor quæstio panis v zvezi z željo po germanizaciji (Tako je!)

Ta strogost ni samo prevelika, ampak tudi popolnoma neopravičena, ker učni jezik ni materni jezik dijakov in ker na Goriškem in na Gradiščanskem ni nič preveč razumnih. Nedostaje največ duhovnikov. Najbolji dokaz je to, da so prišli tja bogoslovci iz drugih dežel, ki so sedaj že kot duhovniki nastavljeni. Nedostaje zdravnikov. Vsi štirje okrajni zdravniki na Goriškem so iz drugih dežel in dva sta celo žida; (Posl. Alfred Coronini: V popolnoma katoliških okrajih!) ki so torej po narodnosti in deloma tudi po veri prebivalstvu tuji; v petih občinah so tudi zdravniki iz drugih dežel in tudi jeden žid.

Nedostaje profesorjev in zlasti na šolah, katere obiskujejo domačini, ne znajoči dobro nemškega jezika, bi bili potrebni profesorji domačini, da bi po potrebi otrokom mogli kaj raztolmačiti. Nedostaje pravnikov in uradnikov vseh vrst. Še huje je v tem oziru glede domače hrvaške in slovenske inteligence v Trstu in v Istri. Ako bi se na podlagi prava in zakona ustanovile gimnazije in ako bi se dotlej ne postopalo s tisto brezobzirnostjo kakor sedaj, ne mogla bi ministerski predsednik in pravosodni minister na naše zahteve glede uradnikov, zmožnih našega jezika, odgovorjati, da jih nimata.

Ako naučna uprava čaka predlogov in pritrtil od mož, kateri nimajo srca za našo mladino, kateri ne poznajo našega jezika, kateri naš jezik in našo narodnost sovražijo in zaničujejo (Posl. Alfred grof Coronini: Kakor na primer namestnik!) potem se to ne zgodi tako kmalu.

Zadnja leta se je celo zgodilo, da se je prepovedalo petje slovenskih in talijanskih pesnij v cerkvi. (Čujte! Čujte! mej somišljeniki.) Tudi naredbe naučnega ministerstva se ne izpolnjujejo. Tako na pr. se ne izpolnjuje ministerski ukaz z dne 20. januarja 1890. mislim št. 5040, s katerim je določeno, da je polagoma zgodovino in zemljepis učiti v slovenskem, oziroma italijanskem jeziku. Završujem in priporočam nastopno resolucijo:

Visoka zbornica naj sklene: Z ozirom, da Slovenci v alpskih deželah nimajo nobene srednje šole in se le na nekaterih gimnazijah poučuje deloma v slovenskem jeziku in da na Primorskem ni niti jedne ni višje ni nižje srednje šole s slovenskim ali hrvaškim učnim jezikom; z ozirom na to, da so vspehi pri vsprejemnih izpiti, pri maturi in pri semesterski klasifikaciji na teh nemških srednjih šolah jako neugodni in to ne vesled nenadarnosti dijakov, ampak radi tega, ker učni jezik ni materni jezik velikanske večine dijakov in ker se z ozirom na nedostajanje domačega razumnih postopa dosti prestrogo — se c. kr. vlada vabi:

1. Urediti srednje šole v alpskih deželah in zlasti na Primorskem v zmislu členu 19, odstavka 3 drž. osn. zak. z dne 21. decembra 1867, št. 142 tako, da dobe tu prebivajoči Slovenci in Hrvati potrebna sredstva za izobraževanje v svojem jeziku.

2. storiti kar treba, da se polagoma ustanove slovenske in hrvaške srednje šole, v kar treba najprej:

a) Da se s Slovenci in Hrvati, kateri obiskujejo nemške srednje šole, ne postopa z neopravičeno in preveliko strogostjo, ampak prizanesljivo ter oziraje se na njih narodnost in jezik; — b) da se slovenski oziroma hrvaški jezik nemudoma uvede kot obligatni učni predmet na vseh srednjih šolah v imenovanih deželah.

Spomenica.

katero je izročila tržaška duhovščina njegovi ekscelenci namestniku Primorskemu:

„Od onega časa, ko je stopilo tudi v naši občini narodnostno vprašanje na čelo vsem javnim zadevam, se vedno hujša položaj Slovencev mesta Trsta in okolice. Večina italijanskega prebivalstva tržaškega, ali bolje, stranka, ki gospoduje nad njim od pričetka narodnostnega boja, je nezadovoljna s sedanjo narodno posestjo, katero je pridobila v srečni pretekli dobi; zato se neprenehoma trudi, da bi razširila svojo narodno moč nad slovensko ljudstvo, bivajoče v tržaškem upravnem okrožju. Lahko si je nekaj pridobivala ona stranka slavo s svojim postopanjem, s katerim je skušala doseči ta svoj namen; nekaj časa sém pa je opazovati tako ravnanje, ki ni le v najočitnejšem nasprotju z nepremenljivimi načeli pravičnosti, marveč presega že vsako politično dostojnost.

V tem, ko z dovoljenimi in nedovoljenimi sredstvi zatirajo oni faktorji, v kojih rokah je blagor in gorje Slovencev, vsak njih narodni razvoj, bojuje se silovito proti njim tisek, služoč načelom one stranke, ter brezumno napada sedaj to čislano osebo, sedaj ono, pa tudi cele stanovne.

Misleč, da s tem najlažje izpolnijo svoje pretirane želje, ako izrinejo iz šole in cerkve slovenski jezik, trudijo se na vso moč, deloma, da bi odvrčali slovensko mladino od pouka v materinščini, deloma da bi duhovščini obteževali izpolnjevanje njenega poklica.

Med vsemi šolami v najbližji okolici Trsta je ni menda več, na kateri ne bi bile italijanske vspešnice. Dasi velikanski troški za vzdrževanje teh vspešnic niso v dostojnem razmerju z majhnim številom ondi stanujočih šolskih otrok italijanske narodnosti, vendar bi ne ugovarjali, da se snujejo in vzdržujejo, ako bi bile namenjene le otrokom italijanske narodnosti.

A temu ni tako. Bolj, kot s poukom italijanskih otrok, se bavijo omenjeni zavodi z raznarodovanjem slovenske mladine. Mestna šolska oblast je sklenila na javnih ljudskih šolah okoličanskih polagoma nadomestiti slovenski pouk z italijanskim, in na to delajo tako vstrajno, da tare huda skrb vse one, kateri so prepričani, da je ohranjenje slovenskega življa v Trstu v prid države. In te trditve ni treba še dokazovati.

Kdorkoli se zanima za šolske razmere v naši okolici, vó, kako živahno agitujejo že nekaj let sém v začetku šolskega leta, da pripravijo uboge, zaslepljene stariše slovenske narodnosti k temu, da puste svoje otroke v italijanske šole. Brezvspešno ni to ravnanje nikdar: na stotine slovenskih otrok sedi v italijanskih vspešnicah; v isti meri pa, kakor se te polnijo, praznijo se slovenske.

Mislil bi, da bodo taki vspehi pač zadovoljili stranko in da ne bode poželjivo še dalje napadala slovenske manjšine. Toda ne! Čutstvo in zavest, da pripadajo k lastnemu narodu, zatirajo že v neznih srcih mladine, ki ni še godna za šolo; v otroških vrtoih društva „Lega Nazionale“ jo pripravljajo za pouk na italijanski ljudski šoli.

Res, da so to še le pričeli, toda čudoviti uspeh tega najnovejšega koraka na poti narodnega zatiranja bode izvestno vzpodbujal vodstvo, da osnuje še več otroš. vrteev na slovenskem ozemlju.

Pridno prodira nesramno izdajstvo, ki jemlje slovenskemu učitelstvu vsako prsto gibanje in ni redko uzrok, da se popolnoma brez vzroka najstrožje postopa proti posameznim slovenskim učiteljem.

V tem, ko na šolskem polju na ta način razdirajo in pokončujejo, ščujejo na drugi strani proti slovenski duhovščini, katera se jim zdi glavna zapreka, ko vresni-

ščujejo svoje želje. Vsi časniki, društva, zbori, kar jih šteje Trst italijansko-narodnih, skušajo na vso moč slovenske duhovnike pri narodu pripraviti ob zaupanje ter vzbuditi nezaupnost in sovraštvo do njih.

Vedno naraščajoča vzbujenost proti duhovnikom priča jasno, kako vspešno se brez ovire širi to hujskanje. V tem, ko so ščuvali nekaj le posamezniki, udeležujejo se v najnovejšem času teh zdražb vedno večji krogi, da, celo osebe, katere so si štele doslej v dolžnost, izogibati se vsakemu sumu, kakor da bi bile v zvezi z njimi. (Konec prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Antisemitaki poslanec dr. Patta i je govoril dne 24. t. m. v nekem političnem društvu Dunajskem. Označil je kaj dobro nemško-liberalno stranko. Rekel je: Program združene levice, s katerim je stopila leta 1890 v volilni boj, je bil zgolj hinavstvo. Nanizali so le nekoliko besedij in rekov, katere so ukradli iz krščansko socialnega programa, da bi varali občinstvo. — Mladočehi da se gibljejo v množini protislovij. — Hohenwartov klub bi se moral še le kristalizovati, a ljudstvo more pričakovati od njega le dobro. Jeziček na tehtnici pa so nemški nacionalci, kateri se gotovo ločijo danes ali jutri od liberalne stranke, kar bode značilo pogubo poslednje. Moč liberalne stranke se opira le na umetni volilni zistem.

Nedavno so zborovali na Dunaju deželni maršali in glavarji posamičnih dežel. Sklenili so, da naj bi se deželni zbori redno sklicevali v mesecu decembru v ta namen, da bi mogli vspešno reševati deželne zadeve. V tem zmislu so že stavili svoje predloge deželni odbori Štajerski, Zgornjein Nižje-Avstrijski, Gališki, Češki in Tirolski. Gotovo je, da vsi deželni zbori sklenejo jednake resolucije.

Ogrska vlada je že predložila poslanski zbornici dve svojih cerkvenopolitiških predlog: zakon o državnih civilnih krstnih maticah in zakon o recepciji (vsprejemu) Židov, dočim se s predlogom o verski svobodi in civilnem zakonu še ne upa na dan. Pričakovati je hudih bojov in zmešnjav. Skoro gotovo je namreč, da poslanska zbornica vsprejme ti predlogi, a istotako je gotovo, da jih zavrne gosposka zbornica. Primaš Vaszary je rekel v pogovoru s nekimi časniki, da cerkev ne more nikdar privoliti v civilni zakon, kajti vera naša ne dopušča ločitve. Istotako ne dovoljuje mešanih zakonov mej katoliki in Židi.

Vnanje države.

Naš cesar je podelil polkovniku srbskemu Zdravkoviču veliki križ Fran Josipovega reda.

Obisk našega cesarja pri ministru ruskem za vnanje zadeve, Giersu, smatra se znakom, da se boljšajo odnošaji mej našim in ruskim dvorom.

Glasi iz Budimpešte javljajo, da živista mogotca Bolgarska, Stambulov in Grekov, v smrtnem strahu. Po ulicah budimpeštanskih so jih spremljali vedno skrivni policijati. Je že tako: slaba vest! —

Takoj po prevratu Srbskem razneala se je govorica, da odstopi metropolit Mihael, z ozirom na to, da je strog pripadnik propale liberalne stranke. A na vseh teh govoricah ni nič resnice.

Vsprejem nemškega cesarja pri sv. Očetu bil je zelo slovesen. Trajal je 55 minut. Razni oficijozni glasovi zatrjujejo, da so po tem pogovoru odstranjena nesporazumljenja, koje so morda obstajala do sedaj. Odnosaji mej Vatikanom in nemškim cesarstvom bili so do sedaj normalni, odslej pa da postanejo prisarčni.

Dne 27. aprila odpotovala je cesarska dvojica nemška v Naepelj.

Društvena krčma

Rojanskega posojilnega in konsumnega društva, poprej Pertotova, priporoča se najtopleje slavnemu občinstvu. Točijo se vedno izborna domača okoličanska vina. Cl.

Franca Potočnika gostilna

„Andemo de Franz“ v ulici Irene se priporoča slavnemu občinstvu. Točijo izborna vina in ima dobro kuhinjo. Cl.

Anton Počkaj, na voglu ulice Ghega in Cecija, toči izvrstno domače žganje; v tabakarni svoji — ista hiša — pa prodaja vse navadno potrebne nemško-slovenske poštne tiskance. Cl.

Gostilna „Alla Vittoria“

Petra Muscheka, v ulici Sorgente (Via Torrente št. 30) toči izvrstna vina in prirejuje jako okusna jedila. Prenosišča neverjetno v ceno. Cl.

Gostilna „Štoka“

staroznana pod imenom „Belladonna“, poleg kavarnarje „Fabria“, priporoča se Slovincem v mestu in na deželi. Točijo se izborna vina, istotako je kuhinja izvrstna. Prodaja tudi vino na debelo, tako meščanom, kakor na deželo. Cl.

Gostilna „Alla città di Graz“

Via Gelpa št. 18 poleg kavarnarje „Universo“ priporoča se Slovincem v mestu in na deželi. Točijo se izvrstna vina, in je izvrstna tudi kuhinja. Gostilna je odprta do polnoči. Z odličnim spoštovanjem Cl. JAKOB KUMAR

Kwizdina restitucijska tekočina

pralna voda za konje
Cena steklenici avstr. velj. gl. 1.40.

Rabi se 30 let v dvornih hlevih, v večjih vojaških in zasebnih hlevih kot krepičilo pred težkim delom in po težkih delih, proti poditvam, izvinnjenjem, otrpnelosti kit itd. ter daje konjem posebno moč za brzo tekanje.

Dobiva se v lekarnah in drogerijah Avstro-Ogr. **GLAVNA ZALOGA: Fran Iv. Kwizda** c. in kr. avstrijski in kr. rumunski dvorni založnik, okrožni lekar v Korneburgu pri Dunaju.

Paziti je na zgornjo varstveno znamko in zahtevati je izrečno: **Kwizdino restitucijsko tekočino.** Ia-3

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastoj in franko.

Bogate knjige z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nefrankovano. Jaz ne popuščam za 2/3 ali 3/4 goldinarjev pri metru, ne dajem daril krojačem, kakor to dela konkorenca na račun zadnje roke, ampak imam le trdno in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in ceno. Prosim torej zahtevati le moje knjige z uzorci. Svarim tudi pred pisimi konkurenca, ponujajočej dvakrat toliko popustka.

SNOVJI ZA OBLEKE.

Peruvien in dosking za čistito duhovščino, pred pisane snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce, livroje, sukna za biljarde in igralne mise, preproge za vozove, leden nepremičen za lovske sukne, snovij za prati, potne ogrtače od gl. 4-14 itd. — Kdor hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno sukno blago, ne pa dober kup cunje, ki so komaj toliko vredna, kolikor se plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROVSKY v BRNU

24-22 (v tem Manchestru Avstrije) 24-11 Največja zaloga fabriškega sukna, v vrednosti 1/2 milijona gl.

Da pojasnim velikost in zmoglost izjavljam, da moja roka združuje največe izvaženje sukna v Evropi, izdelovanje kamgarnov, potrebnih za krojače in veliko knjigovoznico le za lastne namene. Da se prepriča o vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nanesa, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 150 ljudi.

Pošilja se le po poštne povzetju. Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Oglas.

Usojam si naznaniti sl. občinstvu, da sem vnovič odprl **via Nuova št. 27** trgovino z manifakturnim blagom (prej Ivan Milič) ter da v istej prodajam **raznovrstno volneno blago**, kakor tudi **židane in volnene robece.** Udani

M. MILIČ.

Nič več kašlja!

Balzamski petoralni prah ozdravi vsak kašelj, plučni in bronhijalni katar. Dobiva se v odlikovani lekarni. 33-104 **PRAXMARER „Ai due Mori“ Trst, veliki trg** Poštne pošiljave izvršujejo se neutegoma.

Petronio & Madalena 25

(naslednika A. Pipasa) na oglu Via Torrente in Ponte della Fabra, priporočata svojo trgovino z moko in raznimi domačimi pridelki, zlasti pa svoje bogato zalogo kolonialnega blaga. Cene so neverjetno nizke, potrežba vestna in nagla.

Alojzij Suppanz

urar, Corso št. 39. 41-104 Prodaja in popravlja ure.

Jak. Klemenc TRST

Via S. Antonio št. 1. priporoča 20

veliko zalogo manifakturnega blaga uprav prispelega za letno sezono in sicer: perkale, sukna iz volne za ženske in moške; okrasnike, trake, čipke, podstave za ženske in moške obleke, židane rute, končenino in platenino, nogovice za ženske in moške; maje in konca in volne za ženske in moške, srajce za ženske in moške, ovratnike, zapestnice in zavratnike, srajce za turiste in bicikliste, narokvice za ženske iz švedskega konca in židane, kakor tudi blago nalašč za zastave in traki v narodnih barvah garantirane kakovosti — vse po jako nizki ceni.

Tinct. capsici compos. (PAIN-EXPELLER)

se prireja v Richterjevi lekarni v Pragi (v zalogi odlikovane lekarne Praxmarer v Trstu, P. Grande) obče poznane bolečine ublažujoče drgjanje, dobiva se po večini lekarn v steklenih posodah po gl. 1.20. 70 in 40 kr. Pri kupovanju treba biti previdnim in je vaprjeti le take steklenice kot pristne, ki so prevedene z „sidrom“ kot varstveno znamko. Osrednja razpošiljalnica: **Richter's Apotheke z. Goldenen Löwen, Prag.** 43-2

Kôtranove sladčice

katero izdeluje lekarničar **PRENDINI v Trstu** Telefon št. 334. 23-52 Velika poraba ki je dandanes v navadi rabiti kôtranove izdelke prepričala me je, da sem začel sam izdelovati iz pristnega kôtranovega izvlečka iz Norveškega izvrstne sladčice podobne onim, ki dohajajo iz inozemstva. Te sladčice imajo isto moč kakor kôtranova voda in glavice (Kapsule), lažje se, prožljivo in prebavljivo ter se prodajajo po prav nizki ceni. Da se ogne ponarejanju na enej plati vdobljeno ime izdelovalca Prendinija in na drugoj besedo Catrame. V Trstu se prodajajo v lekarnici Prendini v škatlicah po 40 kr., prodajajo se tudi v vseh večjih lekarnah v družih deželah.

Gostilna s prenočišči „Alla Nuova Abodanza“

Via Torrente št. 15. (poleg obokov Chiozza najosrednja lega v Trstu.) Prostori so odprti in preskrbljeni s svežimi jedili do 2 ur popolnoči. Izvrstna namizna in desertna vina, izborna kuhinja, Dreherjevo pivo po nizkih cenah. Jamčim za točno in vestno potrežbo ter se priporočam blagovoljnij naklonjenosti slavnega občinstva. P. Favero. 104-67

DROGERIJA

na debelo in drobno **G. B. ANGELI TRST** 12-12

Corso, Piazza della Legna št., 1. Odlikovana tovarna čopičev. Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelki. Lak za kočije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.

MINERALNE VODE iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žveplo za žvepljanje trt.

Vozni listi in tovarni listi v Ameriko.

Kraljevski belgijski poštni parobrod „RED STEARN LINIE“ iz Antverpena direktno v **New York & Philadelfijo** koncesijonovana črta, od c. kr. avstrijske vlade. Na vprašanja odgovarja točno: koncesijonovani zastop 50-12 „Red Star Linie“ na Dunaju, IV Weyringergasse 17 ali pri **Josip-u Strasser-u** Speditionsbureau für die k. u. k. Staatsbahnen in Innsbruck.

Odlikovana zlato medaljo: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za želodec

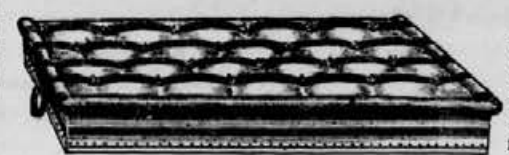

katero želodec in opravila prebavnih delov života krepča in tudi odprti život pospešuje, 17-26 je **tinktura za želodec**, katero pripravlja **Gabrijel Piccoli**, lekar „pri angelju“ v Ljubljani na dunajski cesti. **Cena 1 stekl. 15 novcev.**

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojskih po 12 steklenic in več Zabojček z 12 stekl. stane gl. 1.36; s 24 gl. 2.60; s 36 gl. 3.84; s 44 gl. 4.26; s 55 stekl. tehta 5 kg s poštne teže in velja gl. 5.98; 110 stekl. gl. 10.30. Poštino plača vedno naročnik. Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

C. kr. izključno privilegovana **škropilnica proti peronospori inženirja Živica** je najboljša med vsemi škropilnicami za trte; je priprosta, lahka, trdna, trpežna, pripravna, neutrudljiva, hitra, tirja malo tekočine in se rabi za vsakovrstne trte. Se dobiva pri nekaterih trgovcih na deželi. Pošiljamo po pošti franco, proti povzetju: popolno škropilnico za gl. 10.— škropilnico z cevjo brez brentača 8.50 in prospekte gratis. — Priporočamo tudi drugo svoje blago in razna dela. **Živica in družb.** v TRSTU, ulica Zonta 5, inženirski urad, zaloga strojev in dotičnega blaga, zastop tovarnic, mehanična delavnica. 22

11 goldinarjev franko do vsake želozniške postaje v Istri poslan, ako se naročnik skliče na ta časnik, stane pri meni en modroc na peresih (Federmatratze). Ti modroci so solidno iz najboljšje tvarine narejeni, imajo po 30 dobro vezanih, močnih peres iz najboljšega bakronega drata, so s finim afrikom tapcirani in močnim platenim cvilhom preoblečeni ter pri najtežji rabi do 15-20 let nobenih poprav ne zahtevajo. — Pri naročilih z dežele naznani naj se vselej natančno na mera postelje v notranji luči. — Ako se torej dobi za 11 gl. dober, franko dopostan, tapciran modroc na peresih, je pač neumestno kupovati malovredno nadomestke, kakor žičaste žimnice, slamnice itd., kateri pravemu namenu, imeti dobro postelj ne vstrožajo.

ANTON OBREZA,

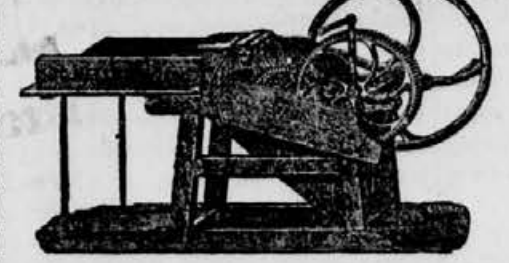
tapcirar v Ljubljani, Šelenburgove ulice št. 4. Ta domača, edina narodna tvrdka te stroke na Slovenskem bodi slav. občinstvu najbolje priporočena za nakupovanje žimnic, salonskih garnitur, divanov, stolov, preprog, zagrinjal in vsega v tapetnisko obrt spadajočega dela. Ceniki s podobami zastoj in franko. Hitra in poštena potrežba, nizke cene posebno pri bališih in obširnejih naročilih.

Otročji vozički

jako elegantni fini, in močni dobivajo se pri meni skozi leto in dan in sicer v vseh barvah, kakor rudeče, modre, sivo in olivno po gold. 5.50, 6, 7, 8, 9, 10 in višje po vsaki ceni do 25 gl. Pri meni je najcenejši kraj za kupovanje otročjih vozičkov. 23-30

Vsi stroji za kmetijstvo, vinarstvo in prirejanje mošta iz sadja!

Mlatilnice, vitelji, trijeri, mlinci za čiščenje žita, slamoreznice, samotvorni aparati proti peronospori, stiskalnice grozdja in oliv, stiskalnice sadja, mlinci za sadje, potrebščine za kletarstvo, sesalke za vse potrebe, kakor tudi vsi stroji za kmetijstvo, vinarstvo in izdelovanje vina iz sadja

prodaja v najboljši in najnovější sestavi **IG. HELLER, DUNAJ,** 22 Pratestrasse N. 78. Cenike z obilnimi podobami v hrvatskem, nemškem, italijanskem in slovenskem jeziku zastoj in franko. Najkulantnejši pogoji. — Jamčenje za dobro delo. — Pošilja se tudi na poskušnjo. **Cene so zopet znižane. Prekupci dobijo visok rabat.**